

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
Tel č.: +421 2 208 501 14
e-mail: info@snslp.sk, www.snslp.sk

VYJADRENIE SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO STREDISKA PRE ĽUDSKÉ PRÁVA K AKTUÁLNEMU STAVU V OBLASTI VZDELÁVANIA NA ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOLÁCH

Podľa ust. § 150 ods. 8 písm. a) zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (Školský zákon), v znení neskorších predpisov (ďalej len „Školský zákon“), v kontexte uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 678 zo dňa 22. októbra 2020 minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „Minister“) mimoriadne prerušil školské vyučovanie na základných školách pre žiakov a žiačky v piatom až deviatom ročníku, základných školách pre žiakov a žiačky so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v piatom až desiatom ročníku, stredných školách, stredných školách pre žiakov a žiačky so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, jazykových školách a základných umeleckých školách ku dňu 26. októbra 2020, a to do odvolania.

Minister zároveň nariadil, aby riaditelia a riaditeľky týchto školských zariadení zabezpečili výučbu pre dotknutých žiakov a žiačok dištančnou formou.¹ Podľa ust. § 54 ods. 10 Školského zákona dištančné vzdelávanie je „*dialkovým vzdelávaním prostredníctvom korešpondencie, telekomunikačných médií a iných prostriedkov, pri ktorých spravidla nedochádza k priamym kontaktom medzi pedagogickým zamestnancom a samostatne študujúcim žiakom.*“

Nakoľko realizácia výchovno-vzdelávacieho procesu dištančnou formou nie je možná pre všetky skupiny žiakov a žiačok, a to najmä pre žiakov a žiačky pochádzajúce zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiakov a žiačky, ktorí majú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, prijal Minister rozhodnutie č. 2020/18259:2-A1810 zo dňa 12. novembra 2020, ktorým obnovil školské vyučovanie v stredných špeciálnych školách, odborných učilištiach a praktických školách, a v základných školách a stredných školách v malých skupinách pre žiakov a žiačky zo sociálne znevýhodneného prostredia, ak podmienky neumožňujú prístup k dištančnému vzdelávaniu.

Výchova a vzdelávanie všetkých žiakov a žiačok je založená na princípoch rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie a zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie. Zákaz diskriminácie vo vzdelávaní ustanovuje aj zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), v znení neskorších predpisov (ďalej len „*Antidiskriminačný zákon*“).

Ak na základe rozhodnutia Ministra č. 2020/18259:2-A1810 zo dňa 12. novembra 2020

¹ Rozhodnutie Ministra č. 2020/17949:1-A1810 zo dňa 23. októbra 2020.

zriaďovateľ rozhodol o obnovení výučby v prezenčnej forme vo vybraných prípadoch, mohol tak spraviť len prijatím dočasného vyrovnávacieho opatrenia podľa ust. § 8a Antidiskriminačného zákona. Podľa tohto ustanovenia, je dočasné vyrovnávacie „opatrenie opatrením orgánu verejnej správy alebo inej právnickej osoby, ktoré smeruje k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi“, t.j. je zamerané na odstránenie sociálneho alebo ekonomického znevýhodnenia, ktorými sú nadmerne postihnutí príslušníci znevýhodnených skupín.

Berúc do úvahy právnu úpravu dočasných vyrovnávacích opatrení a zákazu diskriminácie v oblasti vzdelávania, prezenčné vzdelávanie žiakov a žiačok zo sociálne znevýhodneného prostredia v malých skupinách, ktorí nie sú iba príslušníkmi alebo príslušníčkami rasovej, etnickej, národnostnej skupiny Antidiskriminačný zákon nedovoľuje.

Zákonná úprava nezodpovedá súčasnej spoločenskej požiadavke, ktorá je podmienená núdzovým stavom z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19, pretože neponúka postup, ktorý v plnom rozsahu dovoľuje odstrániť vzniknuté nerovnosti v oblasti vzdelávania. Snaha o naplnenie princípu rovnosti však musí mať oporu v zákone.

Stredisko si uvedomuje, že aktuálny spoločenský vývoj predbieha dostupnú právnu úpravu. Medzi opatrenia reagujúce na vzniknutú situáciu patrí aj rozhodnutie Ministra č. 2020/18259:3-A1810 zo dňa 4. decembra 2020, ktorým Minister obnovil školské vyučovanie.²

Ak zriaďovateľ rozhodol, že vzhľadom na prevádzkové podmienky neobnoví prezenčnú formu školského vyučovania, a postupuje podľa rozhodnutia Ministra č. 2020/18259:2-A1810 zo dňa 12. novembra 2020, nie je zriaďovateľ ani dotknutá škola oprávnená od žiakov vzdelávajúcich v takomto režime požadovať preukázanie sa negatívnym výsledkom antigénového testu na ochorenie COVID-19 nie starším ako 7 dní alebo negatívnym výsledkom RT-PCR testu na ochorenie COVID-19 nie starším ako 7 dní. Rozhodnutie ministra č. zo dňa 12. novembra 2020 obnovenie školského vyučovania negatívnym výsledkom testu na ochorenie COVID-19 nepodmieňuje.

Ak zriaďovateľ rozhodol, že vzhľadom na prevádzkové podmienky obnoví prezenčnú formu školského vyučovania, a bude postupovať podľa rozhodnutia Ministra č. 2020/18259:3-A1810 zo dňa 4. decembra 2020, nie je podľa Strediska na jednej škole dovolená paralelná výučba podľa oboch spomínaných rozhodnutí Ministra, t.j. rozhodnutia č. 2020/18259:2-A1810 a č. 2020/18259:3-A1810. Takáto prax by vykazovala znaky segregácie.

² V základných školách v piatom až deviatom ročníku, v stredných školách, v základných umeleckých školách a v jazykových školách pre žiakov a poslucháčov, ktorí spĺnia podmienky uvedené v bode B.1. uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 760 zo dňa 4. decembra 2020 a vo vyhláske Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. 32/2020 zo dňa 4. decembra 2020, ak to prevádzkové podmienky umožňujú a ak tak rozhodne zriaďovateľ.